

Arvoisat eduskunnan sivistysvaliokunnan jäsenet,

Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry kiittää mahdollisuudesta osallistua sivistysvaliokunnan kuulemiseen kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden tilanteesta koronakriisin aikana.

Koronakriisi on viivästyttänyt monien opiskelijoiden opintojen etenemistä ja opintoihin kuuluvia harjoitteluja. Viivästykset ovat erityisen kohtalokkaita EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta tuleville opiskelijoille, joiden tulee maksaa ylimääräisiä lukukausimaksuja normaalien elinkustannusten lisäksi. Vaikka osa korkeakouluista ovat aktivoineet niin kutsuttuja 5. tai 7. lukukauden apurahajärjestelmiä korvaamaan koronasta johtuneet viivästyneet lukukausimaksut, kaikki eivät tule voimaan heti tulevana syksynä. Näin ollen osa opiskelijoista saavat maksuhelpotuksen vasta ensi vuodelle, vaikka toimeentulokriisi on akuutti juuri tulevana lukuvuonna. Apurahat on myös otettu käyttöön vain joissain korkeakouluista, eikä niistä ole valtakunnallista suositusta tai päätöstä.

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT:n selvitys vuodelta 2015 osoitti, että noin neljäsosa ulkomaisten opiskelijoiden tulonlähteistä muodostui palkkatuloista ja toinen neljäsosa vanhempien ja sukulaisten avusta. Pandemian laukaisemat lomautukset ja irtisanomiset ovat koskettaneet myös kansainvälisiä opiskelijoita, joiden toimeentulo on vaarantunut merkittävästi. Toinen merkittävä tulonlähde, vanhempien ja sukulaisten tuki, on vaarassa valuuttakurssien heittojen ja globaalitalouden epävarmuuden takia. Monessa maassa paikalliset pankit ovat jäädyttäneet kansainväliset tilinsiirrot, kun maan talous on merkittävästi heikentynyt koronakriisin myötä. Kansainväliset tutkinto-opiskelijat ovat näin ollen jääneet säästöjen ja stipendien varaan.

Kansainväliset tutkinto-opiskelijat ovat vaatineet monessa yliopistossa vuokrien alennusta pehmentämään toimeentulokriisiä. Pääkaupunkiseudulla 150 opiskelijaa allekirjoittivat adressin HOAS:lle, mutta valitettavasti vuokranalennuksia ei voida myöntää voittoa tavoittelemattoman säätiön puolesta. Näin ollen toimeentuloa tukevia toimia tulee löytyä muualta. KELA on avannut kansainvälisille opiskelijoille mahdollisuuden hakea toimeentulotukea, mutta tuki on valitettavasti harvalle EU/ETA-maan ulkopuoliselle opiskelijalle saavutettava, koska perustoimeentulotuen määrään vaikuttavat lähtökohtaisesti kaikki käytettävissä olevat tulot ja varat. Kuitenkin kansainvälisen opiskelijan oleskeluluvan saamisen ehto on, että opiskelijalla on osoittaa varallisuutensa Maahanmuuttovirastolle. Opiskelijalla tulee pystyä todistamaan, että hän voi maksaa lukukausimaksunsa, sekä hänellä tulee olla tilillä valmiina 560€ kuukausitulot. Jos siis tänä kesänä kansainvälinen opiskelija joutuu hakemaan vuoden jatko-oleskeluluvan opintojaan varten, hänellä tulee olla valmiina tilillä 6720 euroa. KELAn ohjeistusten mukaan opiskelijalla ei siis ole oikeutta toimeentulotukeen Suomessa. Lisäksi lupaprosesseihin on jälleen odotettavissa pullonkaula alkusyksyllä, jonka seurauksena epävarmuus maahan jäämisen mahdollisuudesta ja riski opintojen keskeyttämisestä kasvavat.

Koronakriisin luomat taloudelliset ja aikataululliset haasteet oleskelulupavaatimusten kanssa luovat opiskelijoille painetta palata takaisin lähtömaahan. Matkustaminen kotimaahan ei välttämättä ole mahdollista matkustusrajoitusten tai turvallista suuren tartuntariskin takia. Jos opiskelijat kaikesta huolimatta joutuvat palaamaan tänä kesänä kotimaahan kesken opintojen, riski opintojen keskeyttämisestä tai viivästyttämisestä kasvavat.

Kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden tilanteesta on valitettavan vähän tutkimuksia. Kansallisista korona-tutkimuksissa kansainvälisten opiskelijoiden määrä ei ole ollut tilastollisesti merkittävä

analyysiin, mutta yksittäiset yliopistot ovat toteuttaneet kyselyitä. Aalto yliopiston ylioppilaskunnan kysely on vielä kesken, mutta 10.6. mennessä se oli kerännyt 145 vastausta. 13% vastaajista kertoi, etteivät heillä ole tai eivät ole varmoja onko heillä riittäviä varoja elinkustannusten ja/tai lukuvuosimaksujen kattamiseen. Eniten huolta ja stressiä tuoneet asiat ovat opinnot (71%), mielenterveys ja hyvinvointi (64%), ja toimeentulo (51%). Myös Tampereen yliopiston kyselyn mukaan kansainväliset opiskelijat ovat kotimaisiin opiskelijoihin verrattuna keskinäärin enemmän kuormittuneita ja ympäristön tukirakenteet (tuen saatavuus) matalammat. Kansainväliset tutkinto-opiskelijat siis vaikuttavat myös kokevan enemmän stressiä koronakriisin johdosta.

Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry esittää ratkaisuksi kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden tilanteeseen seuraavaa:

- Jatko-oleskelulupien varallisuusvaatimuksien tasoa alennetaan väliaikaisesti EU/ETA-maiden ulkopuolisille tutkinto-opiskelijoille.
- KELAn toimeentulotukihakemuksissa ei huomioida varallisuutta, joka on tarkoitettu lukukausimaksujen ja/tai oleskelulupaehjojen kattamiseksi.

Lisätietoja:

Hallituksen jäsen Paavo Antikainen
044 906 5004, paavo.antikainen@syl.fi

Kansainvälisten asioiden ja EU-edunvalvonnan asiantuntija Maria Nyroos
040 753 9099, maria.nyroos@syl.fi

Eduskunnan sivistysvaliokunta

Asiantuntijapyyntö 12.6.2020

Kansainvälisten opiskelijoiden tilanne

Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry kiittää mahdollisuudesta tulla kuultavaksi koskien kansainvälisten opiskelijoiden tilannetta Suomessa.

Yleisesti

Koronaviruksen aiheuttamat poikkeusolot ovat vaikuttaneet monin tavoin korkeakouluopiskelijoiden hyvinvointiin, opiskeluun ja toimeentuloon. Kansainväliset opiskelijat ovat tässä poikkeustilanteessa erityisen haavoittuvassa asemassa, sillä he eivät useinkaan ole oikeutettuja suomalaiseen opintotukeen, työllistyminen on normaalitilanteessakin haastavaa, eikä heillä välttämättä ole turvaverkkoja Suomessa. Kv-opiskelijoita koskevista tutkimuksista tiedämme, että moni haluaisi opintojen jälkeen työllistyä Suomeen ja he ovat työmarkkinoiden näkökulmasta arvokkaita osaajia. Kv-opiskelijoiden tukeminen poikkeusaikana on tärkeää, jotta arvokas panostus koulutukseen ei mene hukkaan keskeytyneiden opintojen ja Suomesta lähtemisen myötä.

Toimeentulon ja työllisyyden haasteet

Kansainvälisillä opiskelijoilla ei yleensä ole oikeutta opintotukeen tai muuhun Suomen sosiaaliturvaan ja tällaisessa tilanteessa toimeentulo muodostuu esimerkiksi säästöistä, Suomesta saaduista palkkatuloista ja mahdollisesti perheen lähtömaasta lähettämästä tuesta. Erityisesti lukuvuosimaksuvelvollisilla opiskelijoilla on monesti tarkat suunnitelmat opiskeluajan rahankäytölle ja koronaviruksen aiheuttama useiden kuukausien poikkeustilanne on heille vaikea.

Kuluneen kevään poikkeustilanne on pakottanut monet käyttämään säästönsä ja monen toimeentulon on haastanut opiskelun ohessa tehdyn työn loppuminen, lomautus tai kesätyöpaikan peruuntuminen. Kv-opiskelijoiden työllistyminen Suomeen ei ole helppoa normaaleissakaan olosuhteissa, joten korvaavan työpaikan

löytäminen nopeasti vallitsevassa tilanteessa on käytännössä mahdotonta. Koska koronavirus koettelee koko maailmaa ja monen lähtömaassa taloustilanne heikkenee, ei kotimaasta voida lähettää entiseen tapaan rahaa opiskelijan tueksi, tai lähtömaan valuutta on heikentynyt suhteessa euroon, jolloin lähetetty raha ei vastaa enää entistä määrää. Toimeentulotilanteen heikentyminen on näkynyt esimerkiksi vuokranmaksuvaikeuksina: opiskelija-asuntotoimijoille on tullut pyyntöjä, joilla toivotaan helpotuksia vuokranmaksuun.

Lukuvuosimaksuvelvollisilla opiskelijoilla, joille on myönnetty korkeakoulun apuraha, on ilmennyt haasteita apurahakäytäntöjen kanssa: apuraha voi olla sidottu opintojen etenemiseen ja opintopisteisiin, joiden kertymiseen opetuksen poikkeusjärjestelyt ovat saattaneet vaikuttaa. Ammattikorkeakouluopinnoissa painottuvat vahvasti harjoittelu ja käytännön tekeminen, joten kaikkia opintoja ei voida järjestää etänä.

Kv-opiskelijoiden toimeentulotilanne on saanut myös opiskelijajärjestöt toimimaan ja esimerkiksi Aalto-yliopiston ylioppilaskunta AYY on päättänyt avustusten jakamisesta sitä tarvitseville opiskelijoille. Tämä ei kuitenkaan ole kestävä ratkaisu, eikä sen varaan voida rakentaa kv-opiskelijoiden tukea, sillä valtaosa opiskelija- ja ylioppilaskunnista ei kykene vastaaviin toimiin.

Oleskeluluvat ja varallisuusvaatimus

Lisähaasteita kv-opiskelijoille asettaa EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta saapuneiden opiskelijoiden jatko-oleskeluluvan hakeminen. Opiskelijoilla, joiden oleskelulupa on umpeutumassa, on edessä vaikea prosessi jatkoluvan saamiseksi, jos opintosuorituksia on poikkeustilanteessa jäänyt puuttumaan. Opiskelijan oleskeluluvan saamiseksi Maahanmuuttovirasto edellyttää opiskelijalta 560 euron kuukausituloja, joten vuoden oleskelulupaa varten tulee olla käytettävissä 6720 euroa. Normaalitilanteessa opiskelijalla on osoitettava vaadittu varallisuus työtulojen, säästöjen tai apurahojen kautta, mutta koronatilanteen aikana näin ei monen kohdalla enää ole. Pahimmassa tapauksessa edessä on kielteinen päätös ja poistuminen maasta.

Hyvinvointi

Poikkeuksellinen kevät on vaikuttanut heikentävästi opiskelijoiden jaksamiseen, hyvinvointiin ja sosiaalisiin suhteisiin ja nämä vaikeuttavat myös kv-opiskelijoiden tilannetta. Kv-opiskelijat kokevat jo normaalitilanteessa ystävien löytämisen haastavaksi ja erityisen vaikeaa on tutustua suomalaisiin opiskelijoihin. Poikkeuskevät on hyvin todennäköisesti heikentänyt myös kv-opiskelijoiden hyvinvointia ja yhdistettynä taloudellisiin ja työllistymiseen liittyviin huoliin, tilanne

on opiskelijalle kuormittava. Pahimmassa tapauksessa on vaarana opintojen hidastuminen ja jopa keskeytyminen, mikäli opiskelijan tilanne Suomessa käy liian vaikeaksi.

Helsingissä 22.6.2020

Anna Laurila
puheenjohtaja

Armi Murto
toiminnanjohtaja

Lisätietoja:

Hannele Kirveskoski
hyvinvointipolitiikan asiantuntija
hannele.kirveskoski@samok.fi
050 389 1015